

Mitt liv som Zucchini

En filmhandledning från Svenska Filminstitutet



Bild: Folkets Bio

Rek för åk 1-3

Zucchini är 9 år, föräldralös och hamnar på barnhem, med en ölburk och en drake som enda packning. Mobbaren Simon ger sig på honom direkt och de andra barnen hukar för övermannen.

Men med Camille förändras allt, och det visar sig att både barn och vuxna har sina trasiga bakgrunder och egentligen är rätt snälla.

En film om hur ensamma människor hittar varandra, och trasiga familjer faller samman så att nya kan bildas.

Filmen och läroplanen

Filmen *Mitt liv som Zucchini* och handledningen kan kopplas till skolans värdegrunder, som människors lika värde och solidaritet. Lärare och elever får möjlighet att diskutera människors olika uppväxtmiljöer och villkor, hur de bemöter varandra och hur identiteter skapas och formas beroende på social kontext. Handledningen vill utveckla elevers förståelse för filmmediets uttryck samt bidra till att öva muntlig språkutveckling genom samtal i olika former, parvis, i smågrupper, lärare/elev, samt i helklass. I enlighet med läroplanen vill handledningen också främja förståelsen för andra människor och vår förmåga till inlevelse. Den kan även kopplas till vikten av kreativitet och lekar i det aktiva lärandet.

Handling

I dörröppningen står Zucchini och betraktar sin mamma: hon är röd om näsan och glor håglöst på TV:n, omgiven av ölburkar. Han går upp på sitt rum på vinden och när hans ölburkspyramid rasar och väsnas, hörs genast mammans ilska röst närma sig. Han blir så rädd för stryk att han smäller igen golvluckan just när hon är på väg upp. Det blir oro-väckande tyst. Zucchini sätter sig på golvet, med flygande drake tryckt mot bröstet. Och utanför fönstret börjar det åska och blixtra.

På barnhemmet välkomnar den självutnämnda översittaren Simon honom genom att dra ut stolen så att han ramlar. De andra barnen skrattar. Hånet fortsätter i mat- och sovsalen, men en dag kommer Camille dit och allt förändras. Hon är den första som kan hantera Simons elakheter. Zucchini och hon förstår varandra, och när han tror att hon sover, kysser han henne på kinden.

Socialtjänstemannen Raymond hälsar på med jämna mellanrum och tar med Zucchini på utflykter. Han berättar för Zucchini att han skulle vilja bli fosterfamilj för Zucchini och Camille – något Simon råkar höra, och ställer till en scen.

När Zucchini vill trösta, säger Simon att det är klart att de ska flytta eftersom det är ovanligt att ”de tar såna stora som oss”. De kramas, den ena utklädd till polis och den andra till superhjälte, och Simon säger leende: ”En polis och en superhjälte som kramas – är inte det konstigt?”

En magisk bildvärld

Smala röda näsor, utstående öron, stora ögon, ofta med stråk av sorg – regissören och animatören Claude Barras stop-motion-animerade lerfigurer är uttrycksfulla. De unga huvudpersonerna påminner om filmregissörens Tim Burtons tecknade gestalter, även om de är något enklare och inte lika skruvade.

I sin klassiska studie *Sagans förtrollande värld* från 1976 menar Bruno Bettelheim att sagor kan hjälpa barn att ta sig genom svårigheter och problem. När det verkliga balanserar mot det överkliga kan det uppstå en spänning som triggar igång fantasin och tankegångar, både hos yngre och äldre. På liknande sätt har den animerade formen, med sina fantasifulld landskap och surrealistiska inslag, förmågan att våga ställa svåra frågor som kan vara svåra för barn att hantera. Hur skyddar man sig från sorg och ensamhet? Hur gör man om ens mamma försvinner? För att eleverna ska få ut så mycket som möjligt av filmen, kan det vara värt att betona att det inte finns några rätt och fel när man tolkar en film. Det är en subjektiv upplevelse som beror på erfarenheter. De behöver inte heller förstå allt. Huvudsaken är att de tänker och tolkar självständigt, och blir uppmuntrade att berätta om sin upplevelse. Är du intresserad av verklighet och fantasi på film, kan du läsa mer i Introduktion till filmpedagogik (69 ff.).

Mitt liv som Zucchini utspelar sig någonstans mellan verklighet och fantasi utan att för den sakens skull bli överklig. Den lyckas skapa en egen värld med karakteristiska utseende och levande miljöer. Fundera på vilka bilder du minns starkast. Finns det några bilder som du inte tycker om?

- Lek med tanken att du är någon av filmens figurer. Rita av den figur du valt. Visa upp för de andra, och berätta varför du valt just den figuren.
- Fundera på hur du hade uppfattat filmen om det varit riktiga människor, och inte lerfigurer. Vad är det för skillnad på en film som är tecknad och en som inte är det? Hade du känt annorlunda? Hurdå?

Bild: Folkets Bio





Bild: Folkets Bio

- Lewis Carrolls kultförklarade klassiker *Alice i Underlandet* finns i flera filmversioner, allt från Disney från 1957 till Tim Burtons från 2010. Se några scener ur vardera version, och fundera på hur de skiljer sig åt. Känns någon mer verklig? Är den ena gladare och roligare än den andra? Vilken tycker du bäst om? Förklara varför.
- Upplevde du filmen som rolig, läskig, ljus eller mörk? Vilka bilder minns du när du blundar? Är de glada eller ledsna?
- Tycker du filmen känns som en film eller en saga? Är det någon skillnad? Berätta.

Små vuxna människor

”Barnet är människan när hon är som starkast. Barnet anpassar sig – och det härdar ut.” Ungefär så lyder den klassiska slutrepliken i den lika klassiska filmen *Trasdockan* (1947) som illustrerar barnets förmåga att gilla läget. Så länge Zucchini bor med sin mamma måste skapa sin egen vardag och rutiner. Hans situation för tankarna till Fredrik Edfeldts känsliga barndomsskildring *Flickan* (2009) där föräldrarna lämnar sin nioåriga dotter hemma för att själva åka på semester. Hon skålar med sig själv i mjölk, åker in till stan för att handla och tvingas upptäcka nya sidor hos sig själv och omvärlden. Vuxenvärlden tycks ha fullt upp med sitt och hon får rå om sig själv.

Till skillnad från många andra nioåringar, har varken Zucchini eller den namnlösa flickan någon hemma som säger åt dem vad de får, och inte får, göra: ”var försiktig med saxen”, ”ta på dig strumpor så du inte blir förkyld”.

- När en vuxen säger vad du får och inte får göra, känns det lätt som tjat. Fundera på vad du inte får göra för din mamma, pappa eller andra vuxna i din närhet. När du blir tillsagd, vad känner du då?
 - Tror du att Zucchini skulle vilja att hans mamma lade sig i ibland? Vad innebär det att känna sig för fri? Varför kan det vara skönt med regler?
- Ölburkarna är en symbol för Zuchinis tudelade roll som barn och som vuxen. Fundera på hur han hanterar olika situationer. Beter han sig som ett barn eller som en vuxen?
- Vad är det bästa med att vara barn? Och i vilka situationer önskar du att du var vuxen?

- I en annan film från 2016, Mark Osbornes *Den lille prinsen* (2016) baserad på den klassiska boken med samma namn, talas det om en vuxenplanet. Hur tror du det ser ut där? Rita och berätta. Vad skulle man göra på en planet utan vuxna?

- Fundera på vem som lagar mat åt Zucchini när han fortfarande bor tillsammans med sin mamma? Vad tror du han äter? Om du skulle laga middag till honom, vad skulle ni äta? Rita en bild!

När en förälder inte räcker till

Barn är otroligt duktiga på att skapa sin värld efter givna förutsättningar. Trots att Zuchinis mamma är alkoholist och vansköter honom och sig själv, symboliserar hon ändå en trygg plats dit han vill istället för barnhemmet. Ölburken som han har med sig blir en tudelad symbol: dels en leksak, dels ett ansvar som ett barn inte ska behöva axla. Fundera på hur Zucchini hanterar olika situationer. Beter han sig som ett barn eller som en vuxen?

Att som barn stå utan familj är att sakna trygghet och plattform i livet. Samtidigt förmedlar Mitt liv som Zucchini mer generella funderingar kring vad trygghet egentligen innebär och hur vi idag tänker oss att en förälder eller en familj kan se ut.

- Tänk på hur en dag skulle se ut om du var hemma själv, utan någon vuxen som bestämde vad du fick göra. Vad skulle du tycka om? Vad skulle du sakna? Be barnen prata två och två eller i mindre grupper.
- Vad tycker du är en familj? Hur många måste man vara? Räcker det med en person som tycker om en och gör att man mår bra? Rita din familj och berätta för de andra.
- ”Vi är alla likadana, det finns ingen på jorden som älskar oss.” Simons ord är sorgliga, och illustrerar hur lätt barn tar på sig skulden för att inte ha en trygg förälder. Hans ord visar även på ett slags gemenskap, där de otrygga barnen blir en egen familj. Beskrivs barnen i filmen med frånvarande föräldrar som annorlunda än barn som bor hemma hos sina föräldrar?
- Framstår barnen i filmen som starkare, för att de tvingas klara av saker själv? Eller framstår de som mer rädda och ängsliga?

- Zucchini finns men syns inte. Det är bara när han välter omkull burkarna och för oväsen som mamman ropar på honom. När han gör ”fel”, blir han sedd av mamman som blir arg. Händer det att vuxna i din närhet inte ser eller förstår hur du känner eller tänker?

Det är inte bara barn som överges av sina föräldrar. Även föräldrar överges av sina barn. Det finns flera orsaker, men ofta beror det på att de gör varandra mer ledsna och arga än glada. Zucchini, Camille och Raymond skapar sin egen familj, och visar att det inte behövs en traditionell mamma-pappa-barn-konstellation för att kallas familj.

- På sin drake har Zucchini målat sin pappa som i fantasin är en levande superhjälte. Fundera över vilken roll den frånvarande pappan spelar i Zuchinis liv. Vad tror du han saknar och längtar efter? Om du hade en drake, vem skulle du rita på den? Varför då? Gör drakar i klassen med blompinnar och tunt tyg. Klistra dit ett klassfoto eller en bild av personer som står dig nära.

Behovet av tröst

Mitt liv som Zucchini handlar om en tid av förändring i ett barns liv. Hur han mister en förälder och vinner en annan, är ledsen och ensam, får nya vänner och blir förälskad.

- Beskriv Zucchini. Hur ser han ut? Vad tycker han om att göra? Är han glad eller ledsen, rädd eller lugn? Hur ser man på någon vad hen känner? Hur ser du ut när du är glad? Och när du är ledsen?

När man är ledsen så tröstar man sig på olika sätt. Vissa ser en film, andra tar en lång promenad eller pratar med någon som ger en kram. Men det finns de som är så ledsna att de dricker alkohol som finns i öl, vin och sprit. Det gör att de slappnar av och för en stund blir lite gladare.

Även om alkohol är något många vuxna kan hantera på ett bra sätt kan det vara farligt och skada kroppen om man dricker för mycket och leda till ett beroende. Istället för att lösa problemen väljer

man att låtsas att man inte har dem och dricker för att glömma allt det jobbiga.

Alla människor möter svårigheter i livet. Vi är bara lite olika utrustade för att tackla dem.

”För barnets bästa” är något vi hör talas om på olika nivåer. I allt från FN:s barnkonvention om barns rättigheter, till vårdnadstvister, asylärenden och sociala omhändertaganden. När vuxna människor som har ansvar för barn och familj inte ens kan ta hand om sig själva, får det som i Zuchinis fall, ödesdigra konsekvenser.

- Om du var Zucchini, vad skulle du säga till mamman? Skulle du försöka trösta henne? Hur tröstar man någon? Hur tröstar man dig?
- När du blir ledsen och vill må bra igen, vad gör du då?
- Vad gör du när din mamma eller pappa blir arg? Vad känner du då?

Förälskelse och kärlek är något stort och fint som både unga och äldre upplever. Zucchini och Camille blir förälskade. Zucchini är blyg och vågar bara ta hennes hand och kyssa hennes kind när han tror att hon sover.

- Vilka sätt kan man använda för att visa att man gillar någon?
- Hur känns det att vara kär?
- Hur ser man på någon om hen är kär?
- Kan man vara kär på olika sätt? Är det skillnad på att vara kär och älska någon? Är älska något som bara vuxna gör? Kan man älska en kompis?

Bild: Folkets Bio



Tips på fördjupning

Filmer

Alice i Underlandet (Clyde Geronimi, Wilfred Jackson, Hamilton Luske, 1961)

Alice i Underlandet (Tim Burton, 2010)

Den Lilla Prinsen (Mark Osborne, 2016)

Till Vildingarnas Land (Spike Jonze, 2010)

Flickan, mamman och demonerna (Suzanne Osten, 2016)

Andra filmer med magiska bildvärldar och som handlar om att känna sig ensam och att tvingas hitta sin egen väg.

De 400 slagen (Francois Truffaut, 1959)

Trasdockan (Charles Laughton, 1955)

Flickan (Fredrik Edfeldt, 2010)

Dessa filmer är inte tecknade, men har ett lika magiskt bildberättande och handlar om utsatta barn i en självisk vuxenvärld.

Böcker

Flickan, mamman och soporna (Suzanne Osten och Anna Höglund, 1998)

Introduktion till filmpedagogik (Gleerups, 2014)

Länkar

BRIS om missbruk i familjen

<https://www.bris.se/?pageID=571>

Gör din egen drake

<http://www.scout.se/2015/05/18/gor-din-egen-drake/>

Produktionsuppgifter

Schweiz, 2016

Originaltitel *Ma vie de Courgette*

Baserad på boken: *Autobiographie d'une courgette* av Gilles Paris

Regi: Claude Barras

Manus: Céline Sciamma

Svenska röster: Anton Bennetter, Annica Smedius, Jens Hultén, Irene Lindh, Mikaela Ardai Jennefors m fl.

Längd: 66 minuter

Åldersgräns: Bantillåten

Svensk distributör: Folkets Bio AB

Sverigepremiär: 2016-10-28

Redaktion

Text: Isabella K. Torninger

Redaktör: Anna Håkansson

Svenska Filminstitutet, december 2016

Kontakt

filmiskolan@filminstitutet.se

filminstitutet.se/filmpedagogik

Observera

Filminstitutet kan inte garantera att filmen finns i distribution sedan den har slutat visas på ordinarie biografrepertoar. Via filminstitutet.se/boka-skolbio kan du lära dig mer om hur du hittar och bokar film för visningar i lärande sammanhang.